

Rok 2012 přinese
některé změny:
Bioakademie v září

Činnost
PRO-BIO Svazu v roce
2011 v médiích

Na Sasově otevřeli
první bioplynovou
stanici na biofarmě

Potřebují Česká
republika a EU
ekologické zemědělství

naše

PRO-BIO

Vánoční
bioinspirace tradicí

Nejlepší bioprodejna
Svazu PRO-BIO roku 2011

Biosummit 2011

Přihlaste své výrobky do jubilejního desátého ročníku soutěže Česká biopotravina roku. Letos je to snadnější

Mezi českými spotřebiteli stále sílí poptávka po domácích, v České republice vyráběných biopotravínách.

Kateřina Nesrstová o vývoji poptávky po tuzemských biopotravínách říká: „Samozřejmě, že zvýšený zájem o biopotraviny od domácích farmářů a výrobců průběžně sledujeme a vyhodnocujeme. Roste poptávka po bioproduktech z farem a určitě k tomu svou měrou přispěl i trend farmářských trhů. Když je farmář i dobrý prodejce, umí zákazníka dostat až k sobě na farmu. To si osobně myslím, že je jak pro zemědělce, tak pro zákazníka oboustranně výhodné. Zákazník ví, z jakého prostředí bioprodukt pochází a farmář ušetří náklady na cestu na trh, které často nejsou malé (zejména náklady na nájmy ploch na některých trzích se značně prodraží) a hlavně čas. A aby

bylo zákazníkovi co nabízet, je nutné produkci a sortiment rozšiřovat či upravovat podle poptávky. A jak se zákazník dozví, že má farmář novinku? K tomu by mohla pomoci i soutěž biopotravina roku, od letošního ročníku se speciálními podmínkami pro faremní bioprodukcí.“ Soutěž biopotravina roku je určena pro všechny producenty biopotravín – jak potravináře, tak i zemědělce.

„Do letošního ročníku byla pravidla nastavena spíše pro potravináře. K tomu směřoval i registrační poplatek. To jsme od 10. ročníku upravili. Máme tolik skvělých produktů, o kterých by se zákazníci měli dozvědět a které by si ocenění zasloužily. Ráda bych vyzvala všechny ekologické zemědělce, včetně těch drobných, kteří něco produkují, aby svůj produkt nominovali a ukázali, že na trhu česká bioprodukce je. To, že není vidět v supermarketech, je úplně jiná

otázka,“ pokračuje Kateřina Nesrstová, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Dokončení na straně 2

Všem našim členům přejeme
klidné a spokojené svátky.

A pro nás pro všechny máme přání (či předsevzetí) do nového roku – zařaďme více „našich“ biopotravín do svých jídelníčků.

Podpoříme se tak navzájem a vyšleme jednoznačný vzkaz – jde to.

Hodně úspěchů v roce 2012!

Tým Svazu PRO-BIO

Dokončení ze strany 1

Kam poputuje další ocenění?

Českou biopotravinou roku 2010 se stal Kančí biolovečák z Biofarmy Sasov na Vysočině. „Zisk ocenění byl pro nás jasným pozitivním impulzem. O naše farmářské výrobky je mezi maloobchodníky i zákazníky stále větší zájem,“ říká vítěz České biopotraviny roku 2010 pan Josef Sklenář z Biofarmy Sasov.

Osm kategorií

Jako obvykle budou kromě hlavní ceny vyhlášení vítězové dalších osmi kategorií. Porota hodnotí přihlášené výrobky podle kritérií, odrážející nejen chuť, způsob zpracování a výroby a použité suroviny zejména s důrazem na původ,

Pravidla soutěže

Do soutěže mohou být nominovány pouze biopotraviny vyrobené v České republice převážně z domácích biosurovin. Rozhodujícím faktorem je celkový dojem a potenciál uplatnění výrobku na trhu. Kromě hlavní ceny – absolutního vítěze budou podle počtu nominovaných biopotravin vyhlášení vítězové těchto kategorií:

- Mlýnské a pekárenské výrobky
- Mléko a mléčné výrobky
- Maso a výrobky z masa
- Nápoje
- Výrobky z ovoce a zeleniny
- Pochutiny a ostatní potravinářské výrobky
- Biovýrobky pro gastronomii
- Víno z ekologických hroznů

ale také celkový koncept výrobku, od výhod pro zákazníky, obal, přes celkový vzhled až po použitý marketingový mix. Hodnotící kritéria soutěže také slouží k informování, inspiraci a jako měřítko pro začínající i stávající výrobce biopotravin.

Uzávěrka soutěže se blíží

Uzávěrka přihlášek do soutěže je 31. prosince 2011. Formuláře a více info na www.biopotravinaroku.cz.

Pro zemědělce jsou počínaje letošním ročníkem nové podmínky - nižší cena za registraci produktů, nižší administrativní nároky při nominaci. A faremních bioproduktů členů PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, které by si ocenění zasloužily, je mnoho.

Tak neváhejte.

(red)

Pozor! Od ledna začne platit novela zákona o ekologickém zemědělství

O seminářích k této problematice se informujte u svého správce **Regionálního centra PRO-BIO** Svazu ekologických zemědělců nebo na **centrále svazu PRO-BIO**. Další informace naleznete také na www.pro-bio.cz, kde semináře a další vzdělávací akce pravidelně zveřejňujeme.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců bude mít člena v antibyrokratické komisi

V návaznosti na jednání s ministrem zemědělství České republiky, které se uskutečnilo 24.11.2011, byl na člena v antibyrokratické komisi Ministerstva ČR nominován předseda svazu Ing. Zdeněk Perlinger. „Společně s panem předsedou PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců Zdeňkem Per-

lingerem jsme se sešli s novým ministrem zemědělství ČR Ing. Petrem Bendlem. Osobně hodnotím naši schůzku jako pozitivní. Ocenila bych hlavně deklarovaný vstřícný přístup pana ministra. Řešili jsme například postup ve věci přechodu „Biozebrý“ na svaz tak, aby mohla označovat pouze český původ bioproduktů. Na pořadu dne byla i

problematika trhu s biomlékem, celkový stav a potenciál bioprodukce v ČR, nová SZP atd. Máme prostě co dělat, ale to jsme věděli už před schůzkou. Jsem nicméně osobně ráda, že podporu pana ministra v těchto věcech máme,“ komentovala jednání manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců Kateřina Nesrstová.

(red)

Zástupci Svazu PRO-BIO jednali o problematice jetelotráv na orné půdě

Na základě postupu některých kontrolorů a informací od našich členů, kteří měli problém s úředníky SZIF, jsme byli nuceni vyvolat intenzivní jednání s odborem environmentálních podpor PRV. Problémem bylo pěstování jetelotráv na orné půdě.

Kontroly a sankce

„To, že se v ekologickém zemědělství pěstování jetelotráv na orné půdě v rámci osevního postupu až po dobu tří let bere jako běžná praxe, asi někteří úředníci nevědí a podle toho také postupují. Sedláci, kteří jetelotrávu na orné mají, často byli na základě kontrol a faktu, že ve třetím roce jetel prostě zastoupen více než z 50% není, nuceni ke změně kultury na trávu a k tomu ještě sankcionováni. Tyto půdní bloky, které tak pod nátlakem někteří trvale zatravnili, již v blízké době nerozorají,“ popsala

Ilustrační foto: Sylva Horáková

situaci Kateřina Nesrstová, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Osevní postupy

Pro ekologické zemědělství je osevní postup stěžejním systémovým opatřením. Vhodným střídáním plodin lze udržet a zlepšit přirozenou úrodnost půdy, stabilizovat procesy humifikace a mineralizace, zvýšit využitelnost vody a živin, mikrobiální aktivitu půdy, příjem dusíku, potlačit napadení kulturních rostlin chorobami a škůdci, omezit konkurenci plevelných rostlin, regulovat účinek růstových látek z posklizňových zbytků, zvýšit biodiverzitu a stabilitu agroekosystému a zefektivnit produkci.

„Samozřejmě, že pět let mít na orné jetelotrávu a brát dotace na ornou půdu není systémově správné. Nicméně dva až tři roky jsou v pořádku a velmi prospěšné. Všem, kterých se podobné problémy týkají, doporučuji, aby se proti postupu SZIF odvolali přímo na Ministerstvo zemědělství ČR. Řízení by dnes již nemělo zabrat více než 60 dní. Samozřejmě, že i my jsme členům plně k dispozici a připraveni jednotlivé případy s ministerstvem řešit,“ uzavřela Kateřina Nesrstová.

(red)

§ 11 odst. 1 písm. f a odst. 3 Zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů říká, že „Ekologický podnikatel je při hospodaření na zemědělské půdě povinen střídáním plodin přispívat ke snížení populační hustoty plevelů, původců chorob a škůdců rostlin a dodržovat zásady střídání plodin stanovené v prováděcím právním předpisu.“

§ 7 Vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 53/2001 Sb., kterou se provádí zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů říká, že:

(1) Do osevního postupu se zařazují přednostně jeteloviny, luskoviny nebo směsky obsahující jeteloviny nebo luskoviny.

(2) Osevní postup musí umožnit využívání zeleného hnojení, podsevu a meziplodin, udržování nebo zvyšování půdní úrodnosti (obsahu humusu v půdě), co nejdéle trvajících vegetačních krytů pokud možno i přes zimu, a působit protierozně.

(3) Střídání plodin se provádí tak, že:

- a) obilniny mohou po sobě následovat nejvýše dva roky,
- b) plodiny s malou konkurenční schopností vůči plevelům se střídají s plodinami s vyšší konkurenční schopností vůči plevelům,
- c) mělce kořenících plodin se střídají s plodinami hluboko kořenících,
- d) plodiny trpící stejnými škodlivými činiteli se zařazují v dostatečném časovém odstupu podle druhu škodlivého činitele.

Rok 2012 přinese některé změny. Bioakademie se uskuteční v září, exkurze budou ovšem opět zajímavé

Podobně jako v uplynulých letech bude pro členy PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců přichystána řada podnětných akcí i v roce 2012.

V minulém roce byla velmi inspirativní exkurze na veletrh BioFach, který se konal v Norimberku. Ten se bude konat také v příštím roce. „Budou-li o to mít

členové zájem, opět pro ně bude připraven zájezd,“ potvrdila Kateřina Nesrstová, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců. V době od 15. do 18. února 2012 se v Norimberku opět sejde biosvět v celé své rozmanitosti. Očekává se znovu kolem 2500 vystavovatelů a 44000 odborných návštěvníků.

Světový veletrh BioFach 2012 bude klást důraz na udržitelnost

Veletrhy BioFach a Vivaness představují celosvětově největší burzu pro výměnu vědomostí a informací. V roce 2011 navštívilo opět více než 8000 zainteresovaných odborníků přes 150 akcí kongresu.

Stěžejní téma roku 2012 Udržitelnost v biohnutí se posune do popředí pozornosti nově zřízeného Fóra udržitelnosti. Všechny speciální sekce veletrhů BioFach a Vivaness umožní i v příštím kole vůdčího světového veletrhu výměnu informací, a to v rámci následujících sedmi fór: Forum specializovaného obchodu, Fair Forum, Gastro Forum, Textil Forum, Vivaness Forum, Forum vína. Kromě toho se mohou návštěvníci ze všech koutů světa – v roce 2011 bylo zastoupeno 131 národů – opět informovat na četných firemních prezentacích. Na téma udržitelnost se bude zaměřovat nejen kongres, ale také mediální den veletrhů BioFach a Vivaness dne 14. února 2012 a zahajovací akce veletržního dua.

Bioakademie v novém termínu

Bioakademie se uskuteční sice tradičně v Lednici na jižní Moravě, na půdě Zahrádnické fakulty Mendelovy univerzity, ale nově v druhé polovině září. „Bioakademie je primárně určena ekologicky hospodařícím zemědělcům, proto jim chceme vyjít vstříc. A to jak termínem, tak obsahem a formou,“ uvedla Kateřina Nesrstová. Téma Bioakademie 2012 je jediné: Společná zemědělská politika na farmě. „Program Bioakademie jsme po dohodě s kolegy ze zahraničí upravili. Zahájení sice proběhne v Lednici na Moravě, stejně jako i slavnostní ukončení (v prostorách Lednického zámku), zbytek Bioakademie se však odehraje přímo na farmách v Česku, Rakousku a Slovensku. Chceme ukázat zemědělcům jednak současnou realitu zemědělské politiky, ale hlavně ji porovnat s tím, co je v plánu – podmínky hospodaření, platby na plochu, greeningová opatření atd. Prostě, aby naši sedláci věděli, co čeká je a co naopak třeba více bude muset plnit kolega

za hranicemi. To ovlivní samozřejmě jejich konkurenceschopnost. Budou-li muset čeští sedláci plnit více administrativy nebo mít nižší sazby, jiné podmínky atd., je to chyba. A to chceme ukázat. Nikoliv ale v přednáškovém sále, nýbrž v terénu,“ prozradila obrysy změn manažerka Svazu PRO-BIO.

Podobně jako v roce 2011 bude tedy

Bioakademie opět více exkurzně zaměřená. Plánují se tři trasy exkurzí, nově s přenocováním na cestě, nikoliv v Lednici. Tato změna umožní návštěvu i vzdálenějších farem. V Rakousku se bude jednat o farmy s rostlinnou bioprodukcí. „Rádi bychom ukázali, podaří-li se to, pěstování bio cukrové řepy, což je novinka v Rakousku, která získává značnou popularitu. Rakušané totiž nemusí dovážet cukr z dalek, ale mají svůj bio,“ doplnil Ing. Milan Kouřil za organizátory Bioakademie.

V České republice zamíří účastníci exkurzí na farmy s živočišnou produkcí a na Slovensku především ty zpracovatelsky zaměřené.

(red)

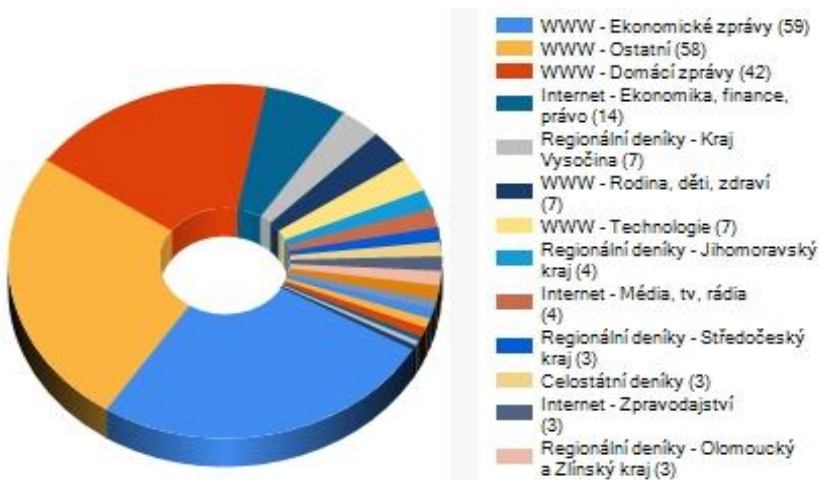
Činnost PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců byla letos vidět v médiích

V roce 2011 byl PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců poměrně často vidět a slyšet v médiích. Představitelé a někteří členové svazu se objevili i v televizním celoplošném vysílání. Kromě manažerky Svazu PRO-BIO Kateřiny Nesrstové (145x citována) byli citováni předseda svazu Zdeněk Perlinger (50x citován) i místopředsedové Tomáš Klejzar (35x citován) a Přemysl Čech. PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců jako takový zmínila média v roce 2011 nejméně 228x (graf č.1). Stěžejní

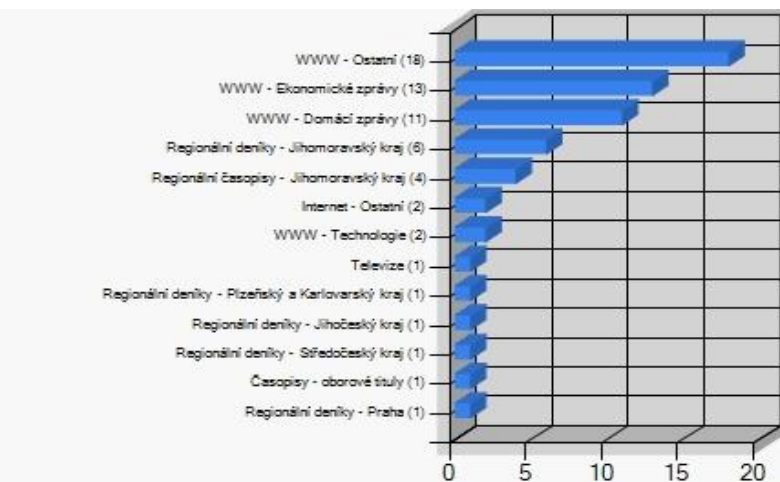
akcí, které se věnovala mediální pozornost, byla Bioakademie. Ta se uskutečnila na přelomu června a července v Lednici na jižní Moravě, kam zahájení přijel natáčet i štáb České televize. Zmínka o Bioakademii se objevila ve sdělovacích prostředcích nejméně 60 krát (graf č.2). Na druhou stranu je třeba připomenout až negativně laděnou pozornost médií, která byla věnována biopotravinám jako takovým, a to v souvislosti s aférou spojenou s E.coli a biookurkami.

(Zdroj dat: anopress.cz)

Graf č. 1: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Graf č. 2: Bioakademie

Ohlédnutí za rokem 2011

Biofach 2011 Norimberk

Zajímavá exkurze a pěkná prezentace PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců v Německu.

Biostyl 2011 Praha

Hlasování veřejnosti o novém logu PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Ohlédnutí za rokem 2011

Bioakademie 2011

Letošním tématem byla regionallita ve spojení se zemědělstvím a ochranou klimatu.

Více informací o uskutečněných akcích naleznete na stránkách www.pro-bio.cz

Fotogalerie jsou dostupné na facebookových stránkách svazu, které se letos podařilo spustit. Zde také naleznete řadu zajímavých odkazů.

Výsevní dny 2012 v prodeji

Jako každý rok i letos vydáváme oblíbený kalendář konstelací pro zahrádkáře a zemědělce – Výsevní dny 2012, letos ale v „novém kabátě“.

Kalendář je návodem, jak nejefektivněji pracovat na zahradě či na poli v návaznosti na kosmické rytmy, uvádí příznivé dny pro včelaře a mnohá další doporučení a rady. Výsevní dny sestavili a vypracovali Maria a Matthias K. Thunovi, přeložil Radomil Hradil. Letos v nich nově také najdete skvělé recepty.

Pokud máte o tuto publikaci zájem, můžete si ji objednat e-mailem na adrese pro-bio@pro-bio.cz nebo telefonicky - na telefonním čísle 583 216 609. Cena jednoho kusu je 65 Kč + poštovné a balné, při objednání 5 a více kusů získáte množstevní slevu. Členové svazu mají nárok na jeden výtisk za zvýhodněnou cenu.

Členové svazu se mohou těšit na nové „rádce“

V nejbližších dnech mohou všichni ekologičtí zemědělci očekávat novinku – rádce ekologického zemědělce.

„Nikdo se nemusí obávat, že by jim za dveřmi na Štědrý den zazvonil jejich rádce, tedy rozhodně nikoliv z našeho pověření. Mluvím-li o rádci - jedná se o praktickou příručku ve formě pořadače s metodickými listy, které jsme vytvořili za pomoci kontrolních a dozorových orgánů a kterou členové před Vánocemi najdou ve svých schránkách. Prakticky shrnuje problémy a chyby, kterých se sedláci mohou neúmyslně dopustit. Dozví se v nich nejen jakým

chybám se vyhnout, ale také jak je odstranit. Věřím, že se jim to bude hodit a aspoň mají čtení na svátky, kdy v televizi nemůžeme zrovna ekologickou pohádku očekávat,“

upřesnila Kateřina Nestrsová. Pořadače budou nabízet možnost aktualizace a rozšíření o nová témata. Jsou určeny pouze členům svazu – ekologickým zemědělcům.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců realizuje kromě projektu Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství (popis tabulka č. 1) rovněž pěti dalšími projekty podpořených z různých zdrojů (tabulka č.2).

(red)

Tabulka č.1:

Popis projektu Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství

Název projektu	Podpořeno	Zahájení	Ukončení	Krátká charakteristika
Deset pozitivních externalit ekologického zemědělství	MŽP (podpora NNO)	1.1. 2011	31.12. 2011	Hlavním cílem projektu je vydávání periodika - seriálu o ekologickém zemědělství a jeho přínosech pro životní prostředí. Formou příběhů fotografií a článků o konkrétních ekofarmách jsou přibližovány široké veřejnosti možné způsoby napravných opatření negativních jevů hospodaření v kulturní krajině.

Tabulka č.2: Popis dalších realizovaných projektů PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců

Název projektu	Podpořeno	Zahájení projektu	Ukončení projektu	Krátká charakteristika
Podpora rozvoje regionálního odbytu biopotravin - Biomléko (veřejná zakázka)	MZe ČR	říjen 09	30.11.2011	Cílem je podpořit odbyt biomléka a rozvoj trhu s biomlékem v ČR, navýšit produkci biomléka, zlepšit vědomosti a odborné znalosti producentů biomléka a zájemců o přechod na ekologickou produkci.
Síť agroenvironmentálních poradenských a informačních center v ČR (žadatel: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, čtyři partneři)	SFŽP (MŽP)	1.1.2010	31.12.2011	Projekt podpořil pokračování sítě agroenvironmentálních informačních center a umožnil založení, koordinaci a práci čtyř odborných skupin v rámci ČR - "Ochrana proti erozi a péče o kvalitu půdy", "Krajinotvorba a podpora ekologické stability, biodiverzity v trvalých kulturách - dvě sekce odborné skupiny: sady, vinná réva" a "Ochrana přírody a krajiny ve vazbě na EZ" V rámci projektu byly vydány rovněž různé publikace na tato témata a proběhla celá řada vzdělávacích akcí.
Zvýšení adaptability zaměstnanců podniků Svazu PRO-BIO (OPLZZ)	ESF (MPSV)	1.12.2010	30.11.2013	Projekt zvyšuje adaptabilitu a efektivitu práce zaměstnanců členů Svazu PRO-BIO jejich dlouhodobým a komplexním vzděláváním v kurzech obecných a IT dovedností a znalostí. Snahou je našim členům - bioprodejnám a zpracovatelům pomoci při budování prodejny, jejím provozu, rozšiřování, navazování nových kontaktů, orientaci na trhu apod. Součástí projektu je též vyškolení 20 interních lektorů.
Zvyšování kvalifikace členů Svazu PRO-BIO	PRV	1.11.2011	30.5.2012	Problematika systému Cross Compliance přinesla od roku 2009 zemědělcům plnění nových povinností a jejich provázání na výšku dotací. Ukázka kontrol Cross Compliance na farmě, semináře na téma LPIS, zpracování produktů na farmě apod. jsou stěžejními aktivitami projektu.
Přenos know-how v oblasti kvality a poradenství v EZ; využití dlouhodobé spolupráce PRO-BIO (CZ) a FiBL (CH)	Fond Partnerství Programu švýcarsko-české spolupráce (MF)	1.6.2010	30.11.2011	Projekt vychází z dlouhodobé spolupráce Svazu PRO-BIO a švýcarského Výzkumného ústavu pro ekologické zemědělství FiBL. Cílem projektu byl transfer praktických vědomostí a know-how v oblasti ekologického zemědělství. V rámci projektu byl zdokonalen systém a struktura poradenství pro EZ, byly uspořádány dva semináře - workshopy v rámci lednické Bioakademie 2010 - "Důvěryhodnost a prevence podvodů v ekologickém zemědělství" a Bioakademie 2011 "Zemědělství a strategie pro klimatickou změnu". Dále byly zorganizovány dva praktické semináře pro zemědělce a poradce do Švýcarska - v roce 2010 na téma "Zajištění kvality mléčných produktů; chov dojníc v EZ" a v roce 2011 "Zelenina v ekologickém zemědělství - poznatky výzkumu v praxi".

BioVánoce v tradičním duchu jako pocta ekologickému přístupu k hospodaření na statcích a farmách aneb trochu inspirace

Ilustrační foto: Sylva Horáková

Vánoce se během posledních desetiletí změnil v mnoha domácnostech v symboly konzumu. Ne nezřídka připomínají v některých rodinách i svátky shonu nebo obžerství. Tímto způsobem však naši předkové Vánoce obvykle neprožívali. Daleko více v popředí stál duchovní rozměr křesťanského pojetí Vánoc. Ovšem změny se nedotkly jen způsobu oslavy narození Ježíše Krista, ale postupně lidé pozměnili také tradiční vánoční pokrmy. Smažený kapr s bramborovým salátem podávaný na Štědrý den je v podstatě novinkou. Proto nemusíme truchlit, že je i letos poněkud obtížné sehnat kapra v certifikované

kvalitě bio. Přesto není třeba učit při štědrovečerní večeři ústupků a vzdát se kvalitních bioproduktů. Právě naopak. Pro inspiraci však musí jít kuchařky mnohem dál do historie. Ačkoliv se jídelníček lišil podle jednotlivých krajů i objemu hospodářova měšce, bývalo složení jídelníčku podobné. A vězte, že i dnes stejně jako dříve se dá vánoční menu vytvořit výhradně z ekologicky vyprodukovaných surovin.

Než se pustíte do pečení oblíbeného cukroví podle rodinných receptů, nemělo by vás v zimním období překvapit, že pokud použijete biovejce, pak budou mít poněkud světlejší žloutky než ta pocházející z konvenčního zemědělství.

Ekologičtí chovatelé totiž podobně jako hospodáři v minulých staletích nepřidávají do krmiv látky, které by výsledné zbarvení žloutků ovlivnilo.

Tradiční pestré menu

Naši předkové většinou jedli mnohem jednodušeji než my, ale přesto dochované recepty hovoří o poměrně pestré skladbě Vánočního menu. Pokrmů se mělo na Štědrý večer podávat devatero. Devítka byla totiž považována za magické číslo, které je sto přivolat zázraky. Předkrmem bývaly obvykle kousky chleba s medem, doplněné stroužkem česneku. V zámožnějších rodinách chleba nahradily oplatky. Poté následovala

Ilustrační foto: Sylva Horáková

polévka, často luštěninová, bramborová, jáhlová, kroupová nebo s houbami. Například na Valašsku se podávala tzv. štědračka – polévka z čočky, hrachu, sušených švestek, jablek, hub, tuřínu, brambor a cibule. Poté následoval kuba nazývaný černý – tedy jídlo z hub a krup. Ryby a pokrmy z nich bývaly na stole jen v místech s jejich hojností, tj. tam kde byly rybníky a řeky. Jinde se podával zajíc načerno s rozinkami, ořechy a švestkami. Sladkou tečku za štědrovečerní večeří obstarala vánočka nebo jahelná kaše se sirupem z cukrové řepy, placky z černé mouky pečené na plotně anebo vánoční pečivo. Na štědrovečerním stole by nemělo chybět ani ovoce. Dříve jej nejčastěji reprezentovala „čerstvá“ nebo sušená jablka, případně pokrm zvaný muzika.

Potřebné ingredience pro přípravu štědrovečerního menu se dají zakoupit v biokvalitě v bioprodejnách PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců či přímo u farmářů. Někteří členové PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců provozují také e-shopy, takže není problém sehnat potřebné dobroty v kvalitě bio téměř z jakéhokoliv místa v republice. Více podrobností naleznete na <http://www.pro-bio.cz/cms/adresar/>. Při využití rozšířeného vyhledávání v adresáři si můžete zadat jak kraj, tak jednotlivé druhy produktů.

Zajíc načerno

1 zajíc nebo králík,

2-4 mrkve, 1-2 petržele, celer, cibule, 10 sušených švestek, 5 dkg rozinek, 5 dkg loupaných mandlí a vlašských ořechů, švestková povidla, citrón, sůl, trocha červeného vína, 3 bobkové listy, celý černý pepř, nové koření, perník na strouhání, máslo a trochu hladké mouky.

Maso odblaníme a vaříme s nerozkrájenou kořenovou zeleninou, cibulí, solí a kořením. Zvlášť se vaří rozinky, švestka, mandle a ořechy. Uvařené maso vyjmeme, vývar scedíme a zeleninu pokrájíme. Do vývaru vložíme nakrájenou zeleninu a povaříme švestky s rozinkami, mandlemi a ořechy, zahustíme perníkem a máslovou jíškou. Po povaření přidáme do omáčky povidla, citrón, sůl a víno a přidáme zajíce nebo králíka. Nejlepší je pokrm připravit den předem, aby se uležel a na Štědrý den jej jen ohřát a doplnit přílohou. Vhodný je knedlík nebo chléb.

Muzika

Dvě hrsti sušených švestek, dvě hrsti křížal z jablek, dvě hrsti sušených hrušek se rozvaří v litru vody. Pak se promačká přes síto nebo rozmixuje. Kaše se zahustí dvěma lžícemi hrubé mouky nasucho upražené, přidá se hrst rozinek, a hrst spařených mandlí a vše se nakonec ještě krátce povaří. Pokrm se vařival na sv. Tomáše (21.12.), ale jedl se až na Štědrý den.

Černý kuba

25 dkg krup nebo rýže, 2,5 dkg sušených hub, 2 lžice sádla, 1 cibule, tlučný kmín, majoránka, 2 stroužky česneku, mletý pepř, sůl, sádlo na vymazání pekáčku.

Houby namočíme do studené vody asi na hodinu a pak povaříme. Přebrané krupy nebo rýži propláchneme, okapeme a na sádle osmahneme s cibulkou.

Zalijeme vodou a přidáme houby s kmínem a vaříme doměkka. Dochutíme česnekem, solí a pepřem a ve vymazaném pekáčku zapečeme.

Text: Sylva Horáková
(s využitím titulů: **Pavel Martin: Vánoční hodování tradičně, zdravě, s fantazií;**
Nina Herinková: Přejí hezké Vánoce
a Jiří Marhold: Krkonošská kuchařka)

Natural Centrum v Jihlavě je nejlepší bioprodejnou PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců roku 2011

Nejlepší prodejnou PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců pro rok 2011 se stalo Natural Centrum Jihlava. Vítězskou bioprodejnou vybrali členové poroty složené ze zástupců maloobchodu, médií, spotřebitelů a jednoho zástupce Svazu PRO-BIO. Ocenění má provozovatele především motivovat k dalšímu růstu.

„Porotu přesvědčila především rozmanitost sortimentu. Jihlavská bioprodejna nabízí zákazníkům čerstvé výrobky, a to nejen obvyklou zeleninu či pečivo, ale rovněž maso,“ vyzdvihla přednosti Natural Centra Jihlava Kateřina Nesrstová, manažerka PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců.

Kromě kritéria sortimentu bioprodejny, kdy se hodnotil počet položek biopotravin na prodejně (tedy zastoupení bio

zeleniny a ovoce, pečiva, masa a uzenin, krájených čerstvých mléčných výrobků, dětských výživ, přírodní kosmetiky a drogerie), byl brán zřetel i na přístup personálu bioprodejny k zákazníkům. Tato část hodnocení zahrnovala jak ochotu prodávajících a jejich informovanost o výrobcích (zbožíznalství), nebo spokojenost zákazníků či označení biopotravin v prodejně, tak případné ochutnávky a přítomnost publikací a osvětových materiálů. V celkovém vyhodnocení ovšem hrálo také estetické hledisko. Komise posoudila vnější i vnitřní vzhled prodejny, přehlednost sortimentu v regálech, čistotu, průběžné doplňování zboží a aktuálnost informací ve výlohách.

„Pro rozvoj ekologického zemědělství je rovněž podstatné další kritérium hodnocení bioprodejen, a tím je spolupráce

Foto: 2x archiv Biosummit

s regionálními zemědělci a zpracovateli a jejich prezentace na prodejně," zdůraznila Kateřina Nestrsová.

Velmi důležité pro bioprodejny je rovněž dodržování ekologických principů při provozu obchodu, hygienických předpisů (HACCP), plnění požadavků legislativy, bezpečnost a hygiena potra-

vin, a tak je logické, že i tyto aspekty se do hodnocení nemalou mírou promítly. Do soutěže, která bude probíhat také příští rok, se zapojilo několik bioprodejen z celé České republiky. V současné době sdružuje PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců 67 bioprodejen.

(red)

NATURAL CENTRUM

sídí v prostorách bývalého jihlavského Besedního domu a snaží se svou činností na tuto tradici navázat. Nabízí obyvatelům Jihlavy a celé Vysočiny nákupní, stravovací a osvětové služby v oblasti zdravého životního stylu. Historie firmy sahá do roku 1998, kdy v Jihlavě ve Škrátově ulici manželé Zita a Vít Prchalovi otevřeli prodejnu racionální výživy a čajů. Rozšiřující se sortiment a zájem zákazníků si po 6 letech vynutil přestěhování do nových, větších a komfortnějších prostor. V listopadu 2004 byla na nám. Svobody přemístěna prodejna, v dubnu 2005 se podařilo otevřít restauraci zdravého životního stylu a v září 2006 začalo fungovat informační centrum pro ekologické zemědělství a zdravý životní styl.

Kontakt:

Natural Centrum

náměstí Svobody 1373/11

58601 Jihlava 1

telefony: 567 300 245

736 736 769

737 689 996

e-mail:

biopotraviny@naturalcentrum.cz

www.naturalcentrum.cz

Na Sasově otevřeli první bioplynovou stanici na biofarmě

Foto: archiv Biofarmy Sasov

V Sasově na Jihlavsku byla 17. listopadu otevřena první bioplynová stanice v ekologickém hospodářství. Slavnostního přestřižení pásky na Biofarmě Sasov Josefa Sklenáře se ve čtvrtek dopoledne zúčastnil i exministr pro životní prostředí a odborník na energetiku a obnovitelné zdroje energie Martin Bursík. Bioplynové stanice umí přeměnit energii slunce, nashromážděnou ve vstupních surovinách, na energii, kterou potřebujeme ke svému životu. Ta sasovská je unikátní velmi pokročilou technologií a tím, že není zaměřena na obvyklou kukuřici, ale namísto toho citlivě zasazena do ekologického cyklu života farmy, kdy využívá zejména statkový hnůj, trávy a senáže.

Velmi diskutovaná je velká závislost bioplynových stanic na kukuřičné siláži, což s sebou přináší problémy s erozí na svažitých pozemcích, vyčerpání půdy i kontaminaci životního prostředí rezidui z umělých hnojiv a chemických postřiků. Proto se sasovští zaměřili na zcela jiné vstupní suroviny. Chlévská mrva

včetně hluboké podestýlky či dlouhé senáže nejsou nijak řezány, míseny či zkracovány, vše je vkládáno v původním stavu do fermentačního prostoru. Doplnkově se používají siláže obilovin, močůvka, silážní šťávy, případně tráva, nevyužitelná krmiva a podobně. Josef Sklenář je progresivní a zkouší i netradiční plodiny, které lze pěstovat na svazích bez použití chemie, např. svatojánské žito nebo konopí seté.

Stanice s technologií od BGS Biogas se nachází ve středu areálu farmy a v bezprostřední blízkosti jsou i zrekonstruované silážní žlaby se zastřešením. Hlavní železobetonový fermentor je ze všech stran dokonale zateplen, plynojem je umístěn na dofermentační železobetonové nádrži. V obou nádržích jsou nainstalovaná míchadla s lodními šrouby. Absolutní novinkou je použití velkého třílistého celonerezového míchadla o průměru 1,6 m, které zaručuje dokonalost promísení a aktivizuje metanogenní bakterie svou čeřicí schopností. Tyto bakterie tvoří metan, který je nejprve jímán v plynojemu a následně slouží

jako palivo v kogenerační jednotce. To je speciální bioplynový motor s generátorem o výkonu 250 kW od renomovaného výrobce MAN. Elektrická energie se využívá přednostně v celém areálu farmy, přebytky jsou pak prodávány do sítě.

Odpadní teplo

Příkladně je také využívání odpadního tepla z chlazení motoru. „Často se toto teplo pouští Pánubohu do oken, ale my jím vytápíme okolní budovy, ohříváme vodu na faremních jatkách i pro napájení zvířat. Postavili jsme také netradiční sušárnu vlastní konstrukce na zemědělské produkty – balíky sena, obilí, byliny a další,“ říká Josef Sklenář. Posledním produktem je tzv. digestát, který zůstává po celém procesu anaerobní fermentace. V něm zůstávají zachovány všechny živiny, kromě uhlíku, a ty jsou jako dobré hnojivo vráceny zpátky tam, odkud vzešly – na pole. Biofarma Sasov je příkladem praktického ekologického přístupu k hospodaření a maximálního využívání a finalizace vyrobených pro-

duktů. Vzpomeňme např. známý konopný traktor, poháněný rostlinným olejem z roku 2008.

Ekologický zemědělec Josef Sklenář do vybudování bioplynové stanice investoval 42 milionů korun, Evropská unie mu přislíbila 15 milionovou dotaci. Biozemědělství se Josef Sklenář věnuje již od konce 90. let minulého století. Činnost na farmě je pestrá – na pozemcích o celkové výměře kolem 500 ha pěstuje na dvě desítky plodin (brambory, cibuli, sóju, konopí, luskobilní směsky, a další). Chová prasata, skot masných plemen a koně. Kvalita chovu zvířat a jejich pohoda je tou nejvyšší prioritou. I kvůli welfare zvířat až do „úplného konce“ byla počátkem roku 2010 otevřena vlastní biojatkka přímo na farmě. Vyjádřením úcty ke zvířatům je i snaha

Foto: archiv Biofarmy Sasov

o co nejkvalitnější zhodnocení – unikátní zrání masa. Do širšího povědomí spotřebitelů se Biofarma Sasov dostala především díky svým výrobkům, které si vysloužily i několik ocenění: Kančí biolovečák (Česká biopotravina roku 2010), Biouherák (Česká biopotravina roku 2004), Bio bramborový knedlík (Biopotravina roku 2008 v kategorii Pochutiny) nebo Biošunka (čestné uznání v soutěži Biopotravina roku 2005). Při jejich výrobě se nepoužívají ani povolená syntetická aditiva (‘éčka’) – ať už v masných produktech, nebo v rostlinných. Všude je vidět snaha o co nejlepší soulad s přírodou.

Zpestřením slavnostního otevření bylo odhalení sochy Karla Havlíčka Borovského, která byla instalována přímo na stropu nádrže fermentoru. Symbolizuje nejen odvahu - statečného novináře i v hledání nových cest v energetice, ale také spojení Vysočiny a Tyrolska, odkud (nedaleko Brixenu) pochází i technologie bioplynové stanice. Autorem díla, které vzniklo v rekordním čase sedmi dnů, je turecký sochař Tarvân Trahnîl.

Text: Archiv Biofarmy Sasov

Více informací najdete na www.biofarma.cz

Foto: archiv Biofarmy Sasov

Potřebují Česká republika a Evropská unie ekologické zemědělství a biopotraviny?

Ohlédnutí za Biosummitem 2011

Jaká budoucnost čeká ekologické farmáře v ČR? A zůstanou biopotraviny synonymem kvality? I tyto otázky řešily dvě listopadové konference v Praze

Foto: Miroslava Vohralíková (vh press - redakce měsíčníku BIO)

Biosummit je prestižní konferencí, na které se setkají k diskusi všichni aktéři ekologického zemědělství a prodeje biopotravin nejen z České republiky. Cílem letošního ročníku, který se konal v polovině listopadu v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, bylo propojit klíčové osobnosti z řad politiků, obchodníků, zemědělských zájmových organizací a poukázat na roli, kterou by oblast ekologického zemědělství a produkce biopotravin měla zaujmout v nové Společné zemědělské politice Evropské unie.

Mezi témata letošní konference se zařadilo hledání odpovědí na několik otázek spojených s biopotravinami.

- Jaký je názor vědců na kvalitu biopotravin?
- Potřebuje spotřebitel biopotraviny?
- Potravinové skandály jako výzva pro výrobce biopotravin?
- Jaká bude role ekologického zemědělství v nové Společné zemědělské politice EU?

Zájem o biopotraviny rok od roku stoupá nejen v zahraničí, ale také v České republice. Vzrůstá rovněž počet spotřebitelů, kteří mají zájem o produkty od konkrétního farmáře, o pestřejší i čerstvější sortiment. Souběžně s tím je možné vybírat ze stále širší nabídky ekologicky hospodařících zemědělců. Pod

harmonickým vztahem stoupající poptávky i nabídky však lze nalézt řadu problémů: od distribuce až po nejistou subvenci. Mnoho z ožehavých témat ekologického zemědělství a podnikání v daném oboru pojmenovali a pokusili se vyřešit účastníci nadcházející 3. mezinárodní vědecké konference ekologického zemědělství a prestižní konference Biosummit 2011. Na obou událostech, jež jsou pro letošní rok vůbec nejvýznamnějšími v této oblasti, se tak řešilo další směřování ekologického zemědělství a produkce biopotravin. Do debaty přispěli podnikatelé, farmáři, politici, zástupci vědy a výzkumu, ministerstev a nevládních zemědělských a potravinářských organizací.

Dvoudenní 3. mezinárodní vědecká konference ekologického zemědělství se zaměřila na prezentaci aktuálních poznatků vědy a výzkumu v oblasti ekologického zemědělství pro region střední a východní Evropy. Své poznatky představili například Bořivoj Šarapatka (předseda ČTPEZ a vědeckého výboru konference), Carlo Leifert (University of Newcastle), Jana Hajšlová (VŠCHT Praha) a další.

Prestížní konference Biosummit 2011, kterou hostil v prostorách Poslanecké sněmovny PČR Podvýbor pro ochranu přírody a krajiny PS PČR, svou hlavní myšlenkou navázala na výše avizovanou vědeckou konferenci. V úterý 15. listopadu nabídl otevřenou diskuzi aktérů ekologického zemědělství a produkce biopotravin s politiky, médii a veřejností. Konference propojila klíčové osobnosti těchto oblastí a poukázala na roli, kterou by ekologické zemědělství a produkce biopotravin měly zaujmout v nové Společné zemědělské politice EU. V této souvislosti zazní palčivé a aktuální otázky. Diskutovali o nich například Štefan Hipp (ředitel firmy Hipp), Carlo Leifert (University of Newcastle), Miroslav Toman (prezident Potravinářské komory ČR), Jan Veleba (Agrární komora ČR) a další.

Zdravý životní styl

Vzrůstající poptávka spotřebitelů po biopotravinách souvisí se stále rozšířenějším zdravým životním stylem. Pohutky zákazníků jsou však daleko širší: od snahy získat co nejchutnější potraviny, až po podíl na ochraně životního prostředí a krajiny. Jeden zakoupený biovýrobek znamená podporu celého systému jeho šetrného zpracování ohleduplného k přírodě a přírodním zdrojům. Nehledě na zjevné výhody, jimiž jsou lepší chuť, vyšší nutriční hodnoty obsažené v biopotravinách nebo absence reziduí pesticidů.

Přímými aktéry v procesu produkce biopotravin jsou v první řadě sami ekologičtí zemědělci, kteří respektují přírodní systémy a cykly a jsou zodpovědní za zacházení se zvířaty, využívání energií a přírodních zdrojů, jako jsou voda, půda, organická hmota a vzduch. Ekologičtí zemědělci nepoužívají látky

Foto: Miroslava Vohralíková (vh press - redakce měsíčníku BIO)

Foto: Miroslava Vohralíková (vh press - redakce měsíčníku BIO)

a postupy znečišťující a zatěžující okolní ekosystémy (například chemické pesticidy – přípravky na ochranu rostlin). Snižují tím množství syntetických chemických látek ve vodě, ovzduší, a tím i v potravinách. Neznečišťují životní prostředí a nedegradují půdu, protože ji hnojí ekologicky hnojem hospodářských zvířat, kompostem a zeleným hnojením.

Etika

Zájmem ekozemědělců je rovněž eticky pečovat o hospodářská zvířata a jejich pohodu. Každé zvíře v ekologickém chovu musí mít zaručenu dostatečnou, zákonem stanovenou plochu k pobytu, a to jak ve stáji, tak ve venkovním výběhu. Samozřejmostí je zákaz klecových chovů a menší počet zvířat na jednotku plochy. Dbá se také na kvalitní krmivo, jehož valná část musí rovněž pocházet z

ekologického zemědělství. Ekologické zemědělství navíc není v rozporu s nejnovějšími trendy, jak je často mylně vnímáno. Naopak vychází vstříc novým technologiím a postupům, které mohou jít příkladem i konvenčním zemědělcům. Může však obstát v boji s konvenčním zemědělstvím, které sleduje primárně výnosy, a to i ve vztahu ke koncové ceně pro spotřebitele? I to řešily obě pražské konference.

Tendence prosadit systém ekologického zemědělství se u nás začaly objevovat už ve 20. letech minulého století, kdy byly zaznamenány první negativní dopady chemické a technické intenzifikace zemědělství. Se zvýšeným používáním dusíkatých hnojiv a s rozvojem technologií, zejména traktorů, se začaly ve zvýšené míře vyskytovat choroby, škůdci a snížená kvalita potravin.

K výraznějšímu rozvoji ekologického zemědělství došlo v České republice až po roce 1990.

Ekofarmářů je více

Positivním faktem je stále vzrůstající počet ekofarmářů, jichž je v České republice v současné době více než 3 000. Jedná se tedy o prudce rostoucí odvětví, neboť každým rokem u nás vyrůstají stovky nových farem. V současné době u nás ekologičtí zemědělci hospodaří na více než 11 % z celkové výměry zemědělské půdy, což je nad průměrem EU. V tomto ohledu patříme k TOP 6 zemím v EU.

Nejčastějšími problémy, se kterými se v našich podmínkách setkáváme, je nespokojenost koncových spotřebitelů z důvodů nesnadné dostupnosti kvalitních domácích biopotravin. Naopak

domácí producenti, kteří vesměs usilují o zavádění nových produktů na trh, si stěžují na malou reklamu a nedostatečnou prezentaci biopotravin, což může ohrozit odbyt.

Historické zkušenosti

V České republice navíc chybí historické zkušenosti s ekologickým způsobem hospodaření a to zejména na orné půdě. Všechna opatření v konvenčním zemědělství jsou podložena mnoha pokusy a výzkumy a jsou vypracovávány nové postupy - podobné poznatky a studie jsou však v ČR v ekologickém zemědělství prozatím nedostatečné. V zahraničí je výzkum pokročilejší, ne všechna zjištění a zkušenosti jsou však přenositelné. Situace na trhu s biopotravinami a udržitelností ekologického zemědělství v západní Evropě je důkazem, že toto

odvětví dokáže velmi úspěšně prosperovat nejen ve vztahu k přírodě a člověku, ale také v oblasti byznysu a obchodu.

O své zkušenosti, jak docílit kladných výsledků a s jakými úskalími je při jejich dosažení třeba počítat, se podělily zúčastněné osobnosti právě na 3. mezinárodní vědecké konferenci ekologického zemědělství a na zasedání Biosummit 2011. Diskuse se týkala rovněž dotací vyplácených za pozitivní přínos ekozemědělství ve vztahu k ochraně životního prostředí, které však od roku 2014 nemusí být tak štedré jako dosud. V ČR totiž stále chybí výraznější podpora ekologického zemědělství a produkce biopotravin ze strany státu, přičemž o zvrát této situace budou obě konference prioritně usilovat.

Barbora Dušková

3. mezinárodní vědeckou konferenci ekologického zemědělství pořádaly Česká technologická platforma ekologického zemědělství a Fellicius o.p.s. ve spolupráci s evropskými výzkumnými organizacemi.

Odbornými partnery konference jsou Bioinstitut CZ, Evropská technologická platforma ekologického zemědělství - TP Organics, IFOAM EU Group, Univerzita Palackého Olomouc, Česká zemědělská univerzita v Praze, Ministerstvo zemědělství ČR, Agrární komora ČR, Potravinářská komora ČR, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, Bioškoly.

Spolupracující instituce: Bioforsk, Bioinstitut CZ, Bio Forschung Austria, FIBL International, VŠCHT Praha, ISOFAR, Leibniz - ZALF Münchenberg DE

Partnery konference jsou Hipp GmbH, Sonnentor GmbH, ProfiPress s.r.o.

Biosummit 2011 pořádaly Podvýbor pro ochranu přírody a krajiny Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství a společnost Fellicius o.p.s.

Záštitu převzali předsedkyně PS Parlamentu ČR Miroslava Němcová, ministr zemědělství Ing. Petr Bendl a Ministerstvo životního prostředí ČR.

Odborní partneři konference: Bioinstitut CZ, Evropská technologická platforma ekologického zemědělství - TP Organics, IFOAM EU Group, Univerzita Palackého Olomouc, Česká zemědělská univerzita v Praze, Ministerstvo zemědělství ČR, Agrární komora ČR, Potravinářská komora ČR, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců.

Spolupracující instituce: Bioforsk, Bioinstitut CZ, Bio Forschung Austria, FIBL International, VŠCHT Praha, ISOFAR, ZALF Münchenberg DE

Další partneři: společnosti Hipp, Sonnentor GmbH, ProfiPress s.r.o., Bioškoly

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců

Složení redakce

Naše PRO-BIO:

Kateřina Nesrstová
Milan Kouřil
Andrea Vizínová
Sylva Horáková

Kontakt:

Centrála Svazu PRO-BIO
Nemocniční 53, Šumperk
T: 583 216 609
F: 583 216 609
E: pro-bio@pro-bio.cz
W: www.pro-bio.cz